Asociațiunea „ASTRA" și ceho-slovacii în context documentar*

Maura Geraldina GIURA, Lucian GIURA

Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte; Facultatea de Științe Socio-Umane
"Lucian Blaga" University of Sibiu, Faculty of Letters and Arts; Faculty of Human Sciences
Personal e-mails: mauragiura@yahoo.com, luciangiura1950@yahoo.com

"ASTRA" Association and the Czechoslovakians in a Documentary Context

Using information already known, but also new one, coming from the archivistic state funds in Sibiu, this study diachronically attains a segment from what one defines as cultural relationship statuated by the two people - Czechs and Slovaks, with its Romanian areal, in the first three decades of the past century.

Keywords: Astra, Czechs-Slovaks, cultural relashionship, Jan Urban Jarnik, Jindra Flajšhansova

Vecinătatea geografică a celor două popoare ceho-slovace cu arealul românesc, unele similitudini ale evoluției lor istorice, au constituit, pe lângă alți mulți factori, condiții propice stabilirii unei strânse colaborări în domeniul cultural, în cel economic ori al politicii lor externe.

Bibliografia acestui „parteneriat", mai veche ori mai recentă, este consistentă, menționând selectiv, în cadrul și spațiul de față, doar unele titluri într-o prezentare aleatorie[1].

În cele de față ne vom opri doar asupra unor aspecte relative la raporturile culturale statornicite între cele două popoare şi zone geografice, pe parcursul primelor trei decenii ale veacului trecut, utilizînd în acest sens o informație documentară, parțial cunoscută şi utilizată în diverse lucrări, dar şi inedită pusă în circulație acum pentru întîia dată.

În contextul derulării Primului Război Mondial, alături de alte mii de soldați români își face apariția la Praga și Horia Petra-Petrescu[2] venit pentru tratament medical, scriitor ardelean, cel pe care cunoscutul filolog și filo-român, Jan Urban Jarnik[3] îl cunoștea încă din anul 1906. Alături de profesorul Jarnik și de abatele Metodiu Zavoral[4], tânărul Horea Petra-Petrescu a contribuit consistent la dezvoltarea relațiilor ceho-române din această perioadă. Din Praga, Horea Petra-Petrescu trimite Bibliotecii Asociațiunii, pentru îmbogățirea fondurilor acesteia, două lucrări: 1.*Cartea de rugăciune pentru soldații români* autor Ioan Novac, preot militar greco-catolic 2. acelaș preot este autorul și a celei de-a două lucrări trimise la Sibiu *Calendar și notițe pe anul 1917.* Scrisoarea de mulțumire pentru această donație poartă semnăturile lui Andrei Bârseanu[5] și Romul Simu[6] președintele și respectiv secretarul administrativ al *Asociațiunii*[7].

Un nou document, redactat de profesorul universitar de la Praga Ian Urban Iarnik, reprezintă o solicitare a acestuia, o rugăminte generată de un scop nobil, în sensul de a i se trimite 25 de broșuri *Pavel Cătană*[8], apărute în Biblioteca poporală a Asociațiunii, destinate soldaților români răniți aflați în lazaretele de acolo. Solicitarea a fost onorată rapid, trimițându-i-se la Praga, pe 7 decembrie 1917, a unui număr de 30 de exemplare din respectiva lucrare[9].

O figură remarcabilă prin eforturile și perseverența cu care a activat în slujba adâncirii relațiilor culturale româno-slovace, pasiune insuflată de fostul dascăl Ian Urban, a fost Dr. Jindra

Flajšhansová[10] (căsătorită Hušková), cea care achita suma de 20 de coroane „drept taxă [cotizație – n.n.] de membru al Asociațiunii ASTRA”, eliberându-i-se legitimația pe data de 22 octombrie 1920[11].

Paralel, conducerea Asociațiunii înainta o scrisoare direcorului Bibliotecii universitare din Bratislava prin care acesta era informat asupra conținutului pachetului trimis care „pentru orientarea D-voastră include: nr.1, 2 și 3 ale Revistei Transilvania pe anul 1922; un exemplar din lucrarea lui Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române vechi,* partea I-a”, alături de alte publicații editate de Astra.

De această dată se oferea spre achiziție și *Enciclopedia Română* (cele trei volume) apărută sub redacția lui Cornel Diaconovich[12].

Din Praga, la 20 aprilie 1922, dr. docent George Staca înainta *Asociațiunii* din Sibiu o epistolă în care se consemnau următoarele: „Am onoarea a Vă ruga în numele abatelui Metodej Zavoral, cunoscutul filo-român, să binevoiți a înscrie pe Prea Sfinția Sa, ca membru fondator al „ Asociației pentru cultura și literatura poporului român din Transilvania”[13]. În acest scop era expediată, tot în numele lui Zavoral, suma de 300 de coroane cehoslovace.

Scrisoarea de răspuns, dactilografiată, ce purta semnăturile lui Andrei Bârseanu și Romul Șimu, confirma înscrierea lui Metodiu Zavoral ca membru fondator al Asociațiunii. În continuarea epistolei se consemna satisfacția „pentru sprijinul și interesul cel arătați față de institutțiunea noastră,[și] avem onoare de a vă trimite cu poșta de astăzi biletul de legitimare și diploma distinsului nostru membru fondator, rugându-Vă să binevoiți a i le preda expunându-i în numele nostru cele mai vii mulțumiri.

Rugând-Vă ca și pe viitor să păstrați acelaș interes față de instituția noastră, Vă salutăm cu toată stima”[14]. Pe document, în josul paginii, cu cerneală, erau notate următoarele: „D-l Metodiu Zavoral, abate în Praga, membru de onoare al Asociațiunii, se înscrie membru fondator al instituțiunii noastre și achită coroane cehoslovace 300 ca taxă de membru”.

La decesul marelui savant ceh, Ian Urban Jarnik, membru de onoare al *Asociațiunii,* la 12 ianuarie 1923 s-a arborat drapelul în bernă pe clădirea instituției sibiene, s-a luat hotărârea publicării unui articol de pomenire în nr.1-2 ale revistei „Transilvania” și s-a expediat o telegramă fiului marelui dispărut, Dr. Hertwig Otto Jarnik, director al Bibliotecii naționale din Brno, în care se exprimau sincere condoleanțe și regrete majore pentru trecerea în eternitate a marelui savant ceh: „Profondément touchées nous prions recervez les plus sincères condoléances”. În numele *Asociațiunii* semna vicepreședinte acesteia, dr. Octavian Rusu [15].

Angajat în nobila cauză a organizării științifice și culturale a statului ceho-slovac, Consulatul din Cluj al acestui stat, se adresa la 7 iunie *Asociațiunii* din Sibiu, cu solicitarea de a i se comunica:”dacă există în câmpul de activitate al Dv. astfel de organizații și societăți științifice, unde își au[acestea] sediul, care este ramura științifică, respectiv care sunt condițiunile lor”[16]. În răspunsul adresat solicitantului, *Asociațiunea,* se considera [și era- n.n.] cea mai de seamă organizație culturală dispunând de o structură bine închegată: despărțăminte, agenturi, biblioteci etc. Cu scopul cunoașterii mai amănunțite a ASTREI, se anexau și o serie de tipărituri: Statutele *Asociațiunii,* o serie de regulamente, unele publicații însoțite de prețurile de vânzare,în eventualitatea achiziționării acestora. În rândul instituțiilor care au promovat și răspândesc nemijlocit cultura sunt amintite și unele edituri, în special cele bisericești: Tipografia Seminariului din Blaj, cea arhidicezană din Sibiu, cele din Arad și Caransebeș de la care se pot solicita cataloage privitor la operele mai de seamă care s-au editat precum și prețurile de vânzare ale acestora. Se

Sursă foto: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2c/Jan_Urban_Jarnik_1886_Vilimek.png

considera că prin acest mod era posibilă stabilirea unui raport de reciprocitate științifică și culturală între România și Cehoslovacia[17].

În perspectiva aniversării a 100 de ani de la naşterea lui Avram Iancu, „Craiului Munților", *Asociațiunea* invită la această serbare și oaspeți din străinătate, totodată și autori de proiecte în scopul realizării unei statui a revoluționarului pașoptist român.

Răspunzând invitației, la 12 iunie 1923 Consulatul Republicii Cehoslovace de la Cluj,adresându-se ASTREI, consemna următoarele: „ Domnule Președinte, cercurile artistice din Cehoslovacia fiind invitate de-a lua parte la concursul pentru ridicarea unui monument al marelui Erou Avram Iancu la Cluj și neavând date necesare despre marele român din care să se evidențieze caracterul și figura sa, ne recearcă de-a le procura niște cărți, fotografii și alte amănunte despre erou"[18]. În acest sens se solicită sprijinul *Asociațiunii* pentru întocmirea unei bibliografii precum și trimiterea de cărți privitoare la viața și activitatea lui Avram Iancu.

În cursul anului 1923 se lua în calcul organizarea unui Tîrg de mostre la Bratislava. Prin intermediul lui Horia Petra Petrescu se transmitea - din partea Dr. Jindra Flajšhansova- conducerii *Asociațiunii* o scrisoare prin care se solicita trimiterea de urgență a unei liste de instituții și ateliere economice românești „cărora să se poată adresa cu încredere Comitetul de organizare al Târgului de mostre din Bratislava pentru a expune cât mai multe obiecte vrednice de atențiunea străinătății în proectata secție românească"[19]. În scrisoarea pe care o trimite conducerii *Asociațiunii,* Horia Petra-Petrescu inserează pasaje din solicitarea dr. Flajšhansova cele care justificau demersul acesteia: "Voiu să ia parte și Români, cât se poate de mulți. Am dori să facem chiar o secție românească. Ar fi bine să se expună cât se poate mai multe broderii și lucrări naționale ale Românilor. Căutăm adrese și instituții, pe cari le-am putea să le invităm la târg și să lucreze cu noi.... Transportarea lucrurilor s'ar face ușor – prin consulatele noastre din România"[20].

În fața solicitărilor lansate în vederea participării românești la Târgul de mostre de la Bratislava, conducerea *Asociațiunii* , printr-o epistolă datată 21 iunie 1923, însărcinează pe avocatul I.A. de Preda, vicepreședintele secțiunii economice a ASTREI: „Ne luăm voie a Vă ruga pe Dv., să binevoiți a consultà, cât mai urgent, pe membrii acestei secții și a ne comunica, fără întârziere, o listă de instituții și ateliere economice românești, cu care să ne putem prezenta fără teamă în străinătatea cultă"[21].

În vara anului 1923, Consulatul cehoslovac din Cluj înainta Regimentului 36 obuze din Brigada XVIII Artilerie cantonat la Sibiu , o adresă, însoțită de o copie înaintată și *Asociațiunii*[22], prin care se informa faptul că Ministerul de război din Praga intenționa înființarea unui Muzeu militar, instituție care ar urma să fie structurată pe trei secțiuni: „ 1. Dezvoltarea armatei cehoslovace /a felului de purtare de război al Slavilor/tipul slav husit/ și tipul prezent. 2. Dezvoltarea armatei în general 3. Dezvoltarea războiului mondial/ Echipament, Armament, Modele, Aeronautica, Higiena militară, Spitale Militare, Trenuri de răniți. Având în vedere cele de mai sus, am onoarea a vă ruga să binevoiți a ne comunica dacă în Transilvania există atar muzee militare"[23].

Prin intermediul respectivului demers se exprima convingerea fermă într-o colaborare, de perspectivă, fructuoasă pe acest tărâm. Finalul epistolei consemna: „Mulțumindu-Vă anticipativ pentru binevoitorul concurs întru reușita înființării muzeului, vă rugăm a primi asigurarea stimei mele deosebite". Semnatarul era Consulul cehoslovac de la Cluj, și, pentru conformitate, semna maiorul Stoianovici, Șeful Biroului III al Diviziei a 18-a. La acest demers răspunde cu eleganță și în cunoștință de cauză, custodele Muzeului *Asociațiunii* Ioan Banciu care informa că instituția transilvăneană avea o secție militară ce dispunea de o colecție de circa 2000 piese (arme vechi și moderne) fără însă a avea un catalog tipărit. În document se consemnau următoarele: „Fotografii, reprezentând conducătorii marcanți ai războiului mondial, precum și imagini de luptă, iarăș încă nu avem"[24]. Pentru rezolvarea acestei chestiuni se sugera contactarea Muzeului Militar din București.

În spiritul bunelor tradiții culturale statornicite între România şi Cehoslovacia, în cursul anului 1921 se pun bazele unei „Societăți Cehoslovaco-Româno din Praga" (Ceskoslovensko – rumunský Spolek v Praze). La trei ani de la constituirea acestei societăți din Praga, la 17 februarie 1924, aceasta se adresa printr-o scrisoare conducerii ASTREI la Sibiu, prin intermediul căreia se comunicau următoarele: „Acum trei ani prietenii cehoslovaci ai României în frunte cu răposatul şi neuitatul filoromân prof.univ.dr.Iarnik şi sub binevoitoarea ocrotire a ministrului plenipotențiar al României la Praga, dl. C. Hiott, au pus bazele unei „Societăți cehoslovace – române".

Scopul acestei societăți era de a consolida prietenia politică existentă între ambele țări printr-o muncă sistematică pe terenul cultural, economic, politic ș.a., precum și de a informa publicul cehoslovac asupra prietenului, respectiv poporul român.

Vrând deci, conform acestui program informativ, a da publicului cehoslovac posibilitatea de a urmări

sistematic cu ajutorul presei române dezvoltarea economică, culturală, politică și socială a României Mari," suntem convinși că această sinceră silință a noastră va fi întâmpinată cu simpatia cuvenită de către presa română, care, după cum sperăm, nu ne va refusa sprijinul ei prietenesc, pe care îl vom primi cu drag"[25]. Se solicita trimiterea în mod regulat a „jurnalului [revistei „Transilvania" – n.n.] D-Voastră pentru a sta la dispoziția tuturor membrilor noștri".

Se consemna în continuare faptul că: „Numele personalităților cehoslovace înscrise în societatea noastră pentru munca comună probează în mod vădit cum de serios sunt apreciate intențiile societății din partea poporului cehoslovac"[26]. Un alt document selectat din arhiva *Asociațiunii* de la Sibiu îl reprezintă scrisoarea aceleiași Dr. Jindra Flajšhansova, devenită între timp membru corespondent al Secției literar-artistice a *Asociațiunii,* cea care trimite pentru Biblioteca acesteia două numere din ziarul slovac „Slovensky Dennick", publicație care vedea lumina tiparului la Bratislava și unde tatăl acesteia îndeplinea funcția de redactor – șef.

Primul material, apărut în numărul 195 al respectivei gazete, reprezenta traducerea unui articol al lui Ioan Georgescu, fostul secretar literar al *Asociațiunii,"* cu privire la trecutul și rosturile „Asociațiunii noastre". Un al doilea articol, apărut în numărul 203 al publicației, informa publicul cititor slovac cu privire la desfășurarea Adunării generale a ASTREI de la Timișoara, din zilelel de 28 și 29 august 1923[27].În cursul anului următor, Corul institutorilor cehoslovaci a concertat în mai multe localități ale României, printre care și Sibiu. La 1 iulie 1924, Comitetul Central, prin Dr. Octavian Rusu și Romul Simu, înainta o scrisoare Legației Republicii Cehoslovace la București prin care se confirma primirea unui număr însemnat de fotografii realizate în cadrul spectacolelor susținute de către instituția muzicală din Cehoslovacia și de care, „ne-am îngrijit să ajungă în mâna acelora cari au aranjat serbările de înfrățire sufletească"[28].

La 10 aprilie 1925, Consulatul Republicii Cehoslovace din Cluj informa *Asociațiunea* cu privire la desfășurarea, la Praga, pentru zilele de 15 – 20 mai ale anului respectiv, a unui Festival de muzică de orchestră în organizarea Societății internaționale de muzică contemporană, trimițând totodată și două bilete de participare la acest moment cultural.

Se menționa în continuare faptul că Ministerul de Externe cehoslovac reducea la jumătate de preț viza pașapoartelor celor care participau sub o formă sau alta la acest festival[29].

Din Cluj, la 25 aprilie 1926, Consulatul cehoslovac înainta adresa nr.7505 către *Asociațiune* având ca subiect Congresul internațional al bibliotecarilor și bibliofililor care urma să se desfășoare la Praga între 28 iunie și 3 iulie 1926. Se acorda tuturor participanților viză de intrare gratuită în țară din partea oficialilor cehoslovaci[30]. La 8 mai 1926 conducerea *Asociațiunii* (vicepreședintele Dr. Octavian Rusu și secretarul Secției literar științifice, Horea Petra-Petrașcu) expedia o scrisoare Consulatului cehoslovac de la Cluj prin intermediul căreia se aduceau mulțumiri pentru invitarea românilor la Congresul internațional al bibliotecarilor și bibliofililor de la Praga, comentând pozitiv evenimentul: „Urmărim cu viu interes dezvoltarea statului cehoslovac și congresul acesta – suntem siguri – va însemna o nouă verigă în lanțul de fapte concrete, cari adeveresc vitalitatea culturală a statului Dv." Epistola se încheia cu urările de rigoare: „Vă salutăm și Vă mulțumim de atenție și, dorim succes Congresului"[31].

În acelaș an 1926, președintele Institutului cultural Masaryk din Praga, prof.dr. Fr. Pasternek înaintează o solicitare *Asociațiunii*, document redactat în limba germană, prin care se solicita trimiterea publicațiilor acesteia /tipărituri, broșuri, programe etc./ pe care le aveau disponibile, însoțite de dorința fierbinte ca acestea să fie expediate regulat: „Wir haben sehr viel über Ihre Volksbildungsarbeit gelesen. Masarik's Institut für Volksbildung hat eine spez. Abteilung für das Studium des Volksbildungswesens der ganzen Welt. Darum erlauben wir uns Sie zu bitten uns gefälligst Ihre Drucksachen, Broschuren, Programme etc. regelmässig nachzuschicken. Wir wären Ihnen auch sehr viel zu Dank verpfichtet, wenn Sie uns die Adressen Ihrer Verlagshandlungen der Volksbildungsliteratur mitteilen würden. Wir danken Ihnen für Ihre Libenswürdigkeit schon voraus"[32] .

Spre finalul anului, la 27 decembrie 1926, Consulatul cehoslovac din Cluj, expedia o scrisoare redacției revistei „Transilvania" prin care se transmiteau informații cu privire la desfășurarea celui de al VIII-lea Congres al sokolilor de la Praga din cursul acelui an. Se consemnau următoarele aspecte: „Având în vedere interesul dovedit de populația și tinerimea română relativ la producțiunile sportive ale sokolilor cehoslovaci, cu ocazia congresului ținut în anul curent în Praga, Consulatul Republicii Cehoslovace din Cluj își permite a Vă transmite alăturat un raport oficial întocmit de Domnul K. Heller, unul dintre conducătorii Asociațiunii socolilor, spre orientarea Dvs." [33]

La 7 octombrie 1927, Consulatul Republicii Cehoslovacia din Cluj se adresa *Asociațiunii:*

„Vă rog a primi cele mai călduroase mulțumiri pentru atenția Dv atât de delicată". În ce consta această „atenție" ?, în faptul că în paginile revistei

„Transilvania" pe anul respectiv s-au publicat două materiale unul o reluare a articolului „Cehoslovacia şi Lujiţa" autor Jaroslav Müller[34] şi cel de al doilea, de fapt o semnalare bibliografică[35] prin care se informa publicul cititor al revistei asupra unei apariţii editoriale – lucrarea „Rumunsti prozaikove" (Prozatori români) autor Jindra Huškova-Flajšhansová,carte apărută la Praga în cursul acelui an. Se solicita instituţiei sibiene trimiterea a două numere ale revistei sale cu „scop de propagandă" pentru reprezentanţele diplomatice ale Cehoslovaciei din România[36].

Schimbul de publicaţii dintre cele două ţări a constituit unul din aspectele importante ale relaţiilor culturale dintre Cehoslovacia şi România. Astfel, la 10 noiembrie 1927, Consulatul Republicii Cehoslovace la Cluj, pe adresa lui Horea Petra Petrescu secretarul literar al ASTREI, informa *Asociaţiunea* cu privire la expedierea pentru biblioteca sibiană, a unui exemplar al lucrării *„Le Traitement des Minorités en Tchécoslovaquie et en Hongrue"* [37].

În acelaşi an , la 18 noiembrie 1927, din Praga, Jaroslav Müller înainta o scrisoare conducerii ASTREI de la Sibiu prin care imnforma că: „îmi iau libertate de-a vă ruga să mă primiţi ca membru pe viaţă în Asociaţiunea Dv. Totodată, vă transmit prin intermediul bancar suma de 700 lei din cari Lei 500 – drept cotizaţie odată pentru totdeauna unui membru pe viaţă şi Lei 200 – drept abonamentul revistei Dv. „Transilvania" (anul în curs 1927)"[38]

Comitetul Central al *Asociaţiunii* lua act cu satisfacţie de această dorinţa exprimată de Jaroslav Müller: „mulţumindu-Vă, totodată, pentru deosebitul interes ce-l arătaţi faţă de această instituţiune"[39].

Pe adresa solicitantului de la Praga s-au expediat actele doveditoare ale noii calităţi precum şi exemplare comandate ale revistei „Transilvania".

Cele prezentate în paginile de mai sus reprezintă doar un crâmpei din ceea ce noi am defini – ASTRA PE MAPAMOND, asigurându-vă de existenţa în Arhivele sibiene a unui material inedit, consistent şi adecvat acestei teme, informaţii pe care le vom face cunoscute în viitor prin intermediul acestei publicaţii.

Note:

*Studiul a fost trimis spre publicare în anul 2014, la Iaşi, pentru volumul omagial *In memoriam Gheorghe Buzatu (1939-2013).* Dintr-o eroare inexplicabilă nouă, a apărut în Editura TipoMoldova (p. 381-386) cu unele omisiuni. Publicăm acum varianta corectă.

1. Botoran, Constantin – Stan, Constantin I., *Acţiuni comune ale românilor, cehilor şi slovacilor în lupta pentru făurirea statelor naţionale unitare şi independente pentru recunoaşterea lor internaţională,* în „Revista de Istorie", 41,1988, nr.11, p.1083-1089; Cozma, Aurelia, *Relaţiile româno-slovace la Sibiu la sfârşitul secolului XIX,* în „Brukenthal Acta Musei",I.1, Sibiu/ Hermannstadt, 2006, p.233-242; Campus, Eliza, *Thomas Masaryk* în *Diplomaţi iluştri,* vol. IV, Editura politică, Bucureşti, 1983, p.244-300; Dragne, F., *Relaţiile româno-cehoslovace (1918-1921),* în „Acta Musei Napocensis", VI,1969, p. 613-624; Edroiu, Nicolae, *Bibliografia istorică româno-cehoslovacă (1918-2000),* Cluj-Napoca, 2004;Edroiu, Nicolae, *Relaţiile româno-slovace în istoriografia română dintre anii 1918-2005* în *Naţiunea română. Idealuiri şi realităţi istorice. Acad.Cornelia Bodea la 90 de ani,* Bucureşti, 2006, p.515-522; Gorovei, Artur *Dr. Ioan Urban Jarnik,* Editura „Cartea Românească", Bucureşti, 1934; Goţia, Dorin, *Contribuţii la relaţiile „Astrei" cu Jan Urban Jarnik în anii primului război mondial*, în „Apulum", XXV, 1989, p.419-428;Idem, *Din activitatea Astrei de sprijinire culturală a soldaţilor români în primul război mondial,* în „Marisia", XIII-XIV, 1984; Hodža, M., *Colaborarea slovaco-română în parlamentul din Budapesta,* în „Piatră de hotar", an III, 1936, nr. 2 din 15 februarie, p. 1-8; Hušková-Flajšhansová, Jindra, *Eminescu în literatura slovacă. Ivan Krasko, tălmăcitorul lui Eminescu în limba slovacă,* în „Convorbiri literare", an LXXII, 1939, nr.6-9, iunie-septembrie, p.1259-1260; Ionescu-Nişcov, Traian, *Relaţiile social-culturale ceho-române. Epoca modernă,* Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981; Jarnik, Jan Urban, *Corespondenţă,* Ediţie îngrijită şi studiu introductiv de Ionescu-Nişcov, Traian, Editura Minerva, Bucureşti, 1980, vol. I-II, 396 p. – 388 p.; Lupaş, Ioan, *Din relaţiile ceho-slovace – Şroban şi Hlinka,* în „Biserica Ortodoxă Română", an XL, 1921-1922, p. 865-866.;Idem, *Transilvania şi Slovacia,* în „Câmpia Libertăţii", an I, 1944, nr. 3 din 15-29 februarie; Matei, Pamfil, *Confluenţe culturale româno-ceho-slovace,* în „Transilvania" (serie nouă), anul XXXIII (CIX), 2004, nr.5, p. 17 – 19. Mârza, Eva, *Cercetările privind istoria Slovaciei în ultimul deceniu în România.* În *Rolul bisericii şi al vieţii religioase în istoria României şi Slovaciei în contextul Europei Centrale,* Cluj-Napoca, 2008, p.199-204; Neaga, N., *Profesorul Josif Hradil*, în „Telegraful Român", an 102, 1954, nr.23-25 din 1 iulie; Nistor, I., *Cehoslovacii şi românii,* Glasul Bucovinei, Cernăuţi, 1930; Noska,Fr. Jiři, *Thomas G. Masaryk et la Roumanie,* Bucureşti, 1936; Petra-Petrescu, Horia, *La moartea lui Ioan Urban Jarnik,* în „Telegraful Român", an LXXI, 1923, nr. 5 din 10/23 ianuarie p.2-3; Stan, Constantin, *Thomas G.Masaryk et les Roumains,* în „Forum", anul XXXI, 1989, nr. 10, octombrie, p. 69-73.

2. Horea Petra-Petrescu, fiul lui Nicolae Petra Petrescu, născut la 26.XI.1884 la Brașov, cunoscut prozator, traducător, jurnalist și autor dramatic, cu studii preuniversitare în orașul natal și superioare la Budapesta(1903-1904), Viena (1904-1906) și Leipzig (1908-1910) unde sub conducerea lui Gustav Weigand, un devotat al culturii române, susține doctoratul cu o primă monografie asupra vieții și activității lui I.L.Caragiale. În 1919 se stabilește în orașul de pe malurile Cibinului, unde ocupă funcții în structura de conducere a *Asociațiunii,* inclusiv de redactor șef al revistei „Transilvania". A colaborat la numeroase reviste și ziare din țară.

3. Jan Urban Jarnik (1848-1923), filolog ceh, romanist și albanolog cu studii la Universitățile din Viena și Paris devenit ulterior profesor de limba română la Universitatea Carolină din Praga. Preocupări de folclor românesc, domeniu în care a publicat: *Cinzeci de colinde, Doine și strigături din Ardeal* (coautor Andrei Bârseanu), *Șezători românești pe muntele Sion din Praga, Relațiile româno-cehoslovace din trecut și viitor* (cu o prefață de N.Iorga), Tip. Cultura Neamului Românesc, București, 1919.Cu prilejul alegerii lui Jarnik ca membru de onoare al Academiei române, Dimitrie Onciul exprima o apreciere elogioasă la adresa acestuia:"...pentru serviciile aduse limbii române și pentru dragostea neclintită față de neamul nostru a fost proclamat în unanimitae membru de onoare" Vezi: „Analele Academiei Române", seria II. t.XXXIX, partea administrativă și dezbaterile (1916-1919), București, 1921, p.367.Vezi și: „Transilvania", anul 72, 1941, nr.1, p.48-49.

4. Abatele mănăstirii Strahov de lângă Praga care transformă sala de festivități în lazaret pentru răniții, printre care și români, din Primul Război Mondial. Autodidact, învață limba română pentru a comunica și alina suferințele răniților români. A fost membru de onoare al Academiei Române și membru de onoare (la Adunarea generală a Astrei de la Sighetul Marmației) și membru fondator al *Asociațiunii.* Vezi: Matei, Pamfil, *Asociațiunea în lumina documentelor (1861-1950). Noi contribuții,*Editura Univiversității"Lucian Blaga", Sibiu, 2005, p.113; Ionescu-Nișcov, Traian, *op.cit.*,p.134-135.

5. Bârseanu, Andrei (1858-1922), profesor, publicist și folclorist român, președinte al ASTREI între 1911-1922. Pentru detalii: Matei Pamfil, *Andrei Bârseanu și „Asociațiunea",* Editura InfoArtMedia, Sibiu, 2011.

6. Simu, Romul (1857-1939) născut la Ciugud, județul Alba; studii secundare și superioare la Blaj. Învățător la Orlat (j.Sibiu), Ohaba (j.Făgăraș) și Sibiu. La 1 septembrie 1898 intră în serviciul ASTREI mai întâi arhivar-cancelist, apoi secretar administrativ. Publicist fecund și colaborator la *Enciclopedia Română* a lui Cornel Diaconovici. Vezi: art. *Un jubileu binemeritat la „Astra". Romul Simu/30 de ani de activitate la Astra,*în „Transilvania", an 59, 1928, nr.5, mai, p. 395-398 și Petra-Petrescu, Horia, *Romul Simu. Necrolog,* în „Transilvania", an 70, 1939, nr.1,p.56-57.

7. DJSAN, Fond Astra, document 442/1917, fila 1.

8. [Provda, Francisc], *Pavel Cătană.* Tălmăcire din limba cehă de dr.I.U.Iarnik, Editura „Asociației", 1914 (Biblioteca poporală a Asociației)

9. DJSAN, Fond Astra,document 1583/1917, fila 1.

10. Născută la Praga în 1898 din părinți intelectuali, tatăl membru al Academiei cehe, mama ziaristă. Studii de filologie clasică la Praga. Discipol al prof. Ian Urban Iarnik ; studii la Universitatea din București. A tradus în slovacă și cehă opere literare românești. Moare în anul 1980. Vezi: *Huškova-Flajšhansová,Jindra și corespondenții săi români,* Editura Minerva, București, 1991, passim.

11. DJSAN, Fond Astra, document 865/1920, fila 1.

12. Ibidem, fila 2b.

13. Idem, document 566/1922, fila 1.

14. Ibidem, fila 2.

15. DJSAN, Fond Astra, dcument 80/1923, fila 1. Atât tatăl cât și fiul au fost colaboratori la *Enciclopedia Română.*

16. Ibidem, document 751/1923, fila 1.

17. Idem.

18. Ibidem, document 836/1923, f.1.

19. Ibidem, document 870/1923, fila 2.

20. Ibidem, filele 3-4.

21. Ibidem, fila 5.

22. Idem, document 1310/1923,fila 1.

23. Idem.Ibidem.

24. Ibidem, fila 2.

25. Idem, document 302/1924, fila 1.

26. Ibidem, fila 1b.

27. DJSAN, Fond Astra, document 1491/1923, f.80; Matei, Pamfil*, Asociațiunea în lumina documentelor (1861-1950). Noi contribuții,* p. 119-122.

28. DJSAN, Fond Astra, document 1063/1924, fila 1.

29. Ibidem, document 824/1925, fila 1.

30. DJSAN, Fond Astra, document 1050/1926, fila 1. La filele 2-3 ale respectivului document se află traducerea în limba română a Programului respectivului congres.

31. DJSAN, Fond Astra, document 1050/1926, fila 3.

32. Ibidem, document 1170/1926, fila 1.

33. DJSAN, Fond Astra, document 2934/1926, fila 1. Modelul sokolilor a stat la baza organizației astriste „Șoimii Carpaților".

34. „Transilvania", an 59, 1927, nr. 8-9, p. 353-359

35. Ibidem, p.383.

36. DJSAN, Fond Astra, document 2435/1927, fila 1.

37. Ibidem, document 2746/1927, fila 1.

38. Ibidem, document 2847/1927, fila 1.

39. Ibidem, fila 2.